

Запорізький національний університет

(повне найменування закладу вищої освіти)

Факультет соціальної педагогіки та психології

(повне найменування факультету, до якого належить кафедра – розробник програми)

Кафедра акторської майстерності та дизайну

(повне найменування кафедри – розробника програми)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціальної педагогіки та психології

О. В. Пономаренко

(підпис)

« 10 » 20 20 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

Навчальна (пленерна)

(назва практики)

ступінь вищої освіти:

Бакалавр

галузь знань:

02 Культура і мистецтво

(код та найменування галузі знань)

спеціальність:

022 Дизайн

(код та найменування спеціальності)

освітня програма:

Графічний дизайн

(назва освітньої програми)

РОЗРОБЛЕНО КАФЕДРОЮ АКТОРСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ТА ДИЗАЙНУ

РОЗРОБНИКИ:

ГРЕСИК І. С., заслужений художник України, доцент кафедри акторської майстерності та дизайну.

ВИНОГРАДОВА А. С., старший викладач кафедри акторської майстерності та дизайну.

ОБГОВОРЕНО ТА РЕКОМЕНДОВАНО ДО ЗАТВЕРДЖЕННЯ
кафедрою акторської майстерності та дизайну

Протокол № 2 від «21» 10 2020 р.

Завідувач кафедри акторської
майстерності та дизайну

(підпис)

Г. В. Локарєва
(ПІБ)

Схвалено науково-методичною радою факультету соціальної педагогіки та психології

Протокол № 3 від «22» жовтня 2020 р.

Голова НМР факультету
соціальної педагогіки та психології

(підпис)

І. В. Козич
(ПІБ)

1. ВСТУП

Робоча програма навчальної пленерної практики складена на основі освітньо-професійної програми «Графічний дизайн» (Протокол №7 від 26.03.2019 Вченої ради ЗНУ) та відповідає Стандарту вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, галузі знань 02 «Культура і мистецтво» за спеціальністю 022 «Дизайн» (затверджено та введено в дію Наказом Міністерства освіти і науки України від 13.12.2018 р. № 1391).

Ступінь вищої освіти, спеціальність, освітня програма	Кількість кредитів	денна форма навчання	заочна форма навчання
Ступінь вищої освіти: бакалавр Спеціальність: 022 Дизайн Освітня програма: Графічний дизайн	3	Рік підготовки:	
		2й	
		Семестр:	
		IV	
		Вид контролю:	
		диф. залік	диф. залік

Пленерна практика студентів II курсу згідно з навчальним планом проводиться у IV семестрі протягом двох тижнів. **Базою для проведення навчальної пленерної практики** є ландшафтно-паркові та громадські об'єкти міста Запоріжжя і області (за узгодженням з керівником практики та завідувачем кафедри можливе проходження навчальної практики у інших регіонах України та за кордоном).

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Мета навчальної пленерної практики: підготовка кваліфікованих фахівців, які професійно володіють технологією художньо-творчої діяльності, розвиток креативності, сприйняття графічного дизайну як невід'ємного елемента інформаційно-просторового середовища, формування та вдосконалення навичок з пленерного живопису і рисунку.

Основне завдання навчальної пленерної практики – формування у здобувачів вищої освіти програмних результатів навчання, а саме вмінь:

- застосовувати набуті знання і розуміння предметної області та сфери професійної діяльності у практичних ситуаціях;
- вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово з професійних питань, формувати різні типи документів професійного спрямування згідно з вимогами культури усного і писемного мовлення;
- збирати та аналізувати інформацію для обґрунтування дизайнерського проекту, застосовувати теорію і методику дизайну, фахову термінологію (за професійним спрямуванням), основи наукових досліджень;
- визначати мету, завдання та етапи проектування;

- розуміти і сумлінно виконувати свою частину роботи в команді; визначати пріоритети професійної діяльності;
- усвідомлювати відповідальність за якість виконуваних робіт, забезпечувати виконання завдання на високому професійному рівні;
- аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти для розроблення художньо-проектних вирішень;
- оцінювати об'єкт проектування, технологічні процеси в контексті проектного завдання, формувати художньо-проектну концепцію;
- створювати об'єкти дизайну засобами проектно-графічного моделювання;
- визначати функціональну та естетичну специфіку формотворчих засобів дизайну в комунікативному просторі;
- розробляти композиційне вирішення об'єктів дизайну у відповідних техніках і матеріалах;
- дотримуватися стандартів проектування та технологій виготовлення об'єктів дизайну у професійній діяльності;
- знати надбання національної та всесвітньої культурно-мистецької спадщини, розвивати екокультуру засобами дизайну;
- використовувати у професійній діяльності прояви української ментальності, історичної пам'яті, національної самоідентифікації та творчого самовираження; застосовувати історичний творчий досвід, а також успішні українські та зарубіжні художні практики;
- розуміти українські етнокультурні традиції у стильових вирішеннях об'єктів дизайну, враховувати регіональні особливості етнотдизайну у мистецьких практиках;
- враховувати властивості матеріалів та конструктивних побудов, застосовувати новітні технології у професійній діяльності;
- застосовувати сучасне загальне та спеціалізоване програмне забезпечення у професійній діяльності;
- відображати морфологічні, стильові та кольоро-фактурні властивості об'єктів дизайну;
- розробляти та представляти результати роботи у професійному середовищі, розуміти етапи досягнення успіху в професійній кар'єрі, враховувати сучасні тенденції ринку праці, проводити дослідження ринку, обирати відповідну бізнес-модель і розробляти бізнес-план професійної діяльності у сфері дизайну;
- демонструвати вміння формувати інформаційне (ландшафтне, міське, освітнє, інтер'єрне, екстер'єрне, веб-) середовище за допомогою графічного дизайну;
- використовувати електронні ресурси, комп'ютерні технології та засоби мультимедіа для створення й обробки двовимірних зображень, тривимірних об'єктів, розробки, демонстрації мультимедійних продуктів та/або у процесі навчання.

3. КОМПЕТЕНТНОСТІ

Здобувач освіти при проходженні **навчальної пленерної практики** має здобути такі **компетентності**:

Загальні компетентності

1. Знання та розуміння предметної області, розуміння професійної діяльності.
2. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
3. Здатність спілкуватися іноземною мовою.
4. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
5. Здатність працювати в команді.
6. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
7. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
8. Здатність зберігати та примножувати культурно-мистецькі, екологічні, моральні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
9. Навички використання сучасних інформаційних і комунікаційних технологій, медіаграмотність.
10. Здатність генерувати нові ідеї (креативність) і приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

1. Здатність застосовувати сучасні методики проектування одиничних, комплексних, багатофункціональних об'єктів дизайну.
2. Здатність здійснювати формоутворення, макетування і моделювання об'єктів дизайну.
3. Здатність здійснювати композиційну побудову об'єктів дизайну.
4. Здатність застосовувати навички проектної графіки у професійній діяльності.
5. Здатність застосовувати знання історії українського і зарубіжного мистецтва та дизайну в художньо-проектній діяльності.
6. Здатність застосовувати у проектно-художній діяльності спеціальні техніки та технології роботи у відповідних матеріалах (за спеціалізаціями).
7. Здатність використовувати сучасне програмне забезпечення для створення об'єктів дизайну.
8. Здатність здійснювати колористичне вирішення майбутнього дизайн-об'єкта.
9. Здатність досягати успіху в професійній кар'єрі, розробляти та представляти візуальні презентації, портфоліо власних творів, володіти підприємницькими навичками для провадження дизайн-діяльності.
10. Здатність застосовувати сучасну шрифтову культуру в дизайн-проекуванні.
11. Здатність застосовувати мультимедійні технології у професійній діяльності та навчанні.

4. ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Зміст навчальної пленерної практики визначається програмою, а терміни і порядок проведення – навчальним планом випускової кафедри.

Перед початком практики для здобувачів освіти проводиться установча конференція, на яку запрошуються представники баз практики. На конференції студентам роз'яснюється мета і завдання навчальної практики, її порядок і зміст.

Повноцінна реалізація закладених в основу програм практик головних завдань передбачає проходження студентами 3-х послідовних етапів роботи: початкового, основного, завершального.

На *початковому (установчому) етапі* студент-практикант повинен:

- бути присутнім на зборах по практиці (установчій конференції);
- ознайомитися із робочою програмою практики;
- отримати індивідуальне завдання у керівника і узгодити з ним календарний план роботи на період проходження практики;
- індивідуальне завдання занести у щоденник практики.

На *основному етапі* (період проходження практики):

- якісно, у повному обсязі та у встановлені терміни виконувати індивідуальне завдання;
- збирати й узагальнювати матеріал за даними практики;
- систематично доповідати керівнику практики про виконані завдання;
- вести щоденник практики.

На *завершальному (підсумковому) етапі*:

- підготувати звіт по практиці у відповідності до вимог програми практики;
- своєчасно здати у встановлений термін звіт по практиці на кафедру;
- презентувати результати своєї роботи на звітній конференції.

Під час проходження практики здійснюються:

1. Організаційно-методична підготовка практиканта. Вивчення вимог програми практики щодо її мети та завдань. Ознайомлення з умовами проведення практики, вимогами до звітності та оцінювання її результатів. Рекомендації щодо вибору художніх матеріалів для виконання завдань практики.

2. Методична підготовка практиканта. Систематизація та поглиблення основних теоретичних положень з дисциплін, знання яких необхідне для виконання на належному рівні завдань практики: «Рисунок», «Живопис», «Основи кольорознавства», «Основи композиції», «Нарисна геометрія і перспектива». Засвоєння необхідності поетапної роботи над етюдом, вибір техніки і художніх матеріалів для роботи на пленері. Ознайомлення з особливостями роботи на великих та менших форматах, з правилами застосування різних художніх матеріалів.

3. Практична діяльність студента. Виконання індивідуальних завдань практики.

4. Аналітико-оцінювальний етап практики. Самоаналіз та самооцінка виконаних робіт практикантом: аналіз композиційного рішення, виразності

мотиву зображення, передачі настрою. Оформлення звітної документації, визначеної програмою практики. Спільна аналітична діяльність практиканта і керівника практики, в ході якої керівник допомагає студенту усвідомити його успіхи та допущені помилки, визначає рівень його підготовки, зіставляє аналіз та оцінку діяльності практиканта, проведених однокласниками та керівником з його власною самооцінкою, допомагає студенту більш об'єктивно оцінити результати виконаних робіт, дає рекомендації щодо подолання труднощів в подальшій діяльності, враховує рівень оформлення звітної документації, її повноту та дотримання встановлених термінів.

5. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Невід'ємною частиною проходження практики є виконання індивідуального завдання, що є важливим етапом у вирішенні основних завдань практики.

Завдання 1. Короткочасні етюди нескладних мотивів та об'єктів пейзажу при різному освітленні.

На першому етапі практичної роботи над пейзажем в умовах пленеру формується вміння застосовувати на практиці знання особливостей передачі того або іншого стану природи, через аналіз закономірностей світлового середовища на прикладі простого мотиву з мінімальною кількістю деталей та об'єктів зображення.

Завдання 2. Короткочасні етюди одного й того ж пейзажного мотиву у різному кольоровому стані загального освітлення (схід сонця, полудень, захід, сутінки).

Завдання 3. Виконання з натури довготривалих етюдів складних за змістом пейзажів у різних умовах світло-повітряного середовища. Завдання розподіляється на 3 етапи:

- пошук великих кольорових та тонових відношень,
- визначення перспективних змін кольірних мас (поняття глибини простору);
- деталізація і узагальнення – приведення зображення до цілісності й композиційної єдності відповідно поставленим завданням та творчій ідеї.

Завдання виконується на прикладі міського пейзажу довгостроково, за потребою у кілька сеансів. Необхідність, кількість сеансів і їх тривалість залежать від обраного мотиву, технічного прийому та технологічної послідовності живопису. Щоб домогтися успіху в довготривалій роботі над пейзажем, необхідно систематично писати етюди, виконувати тоновий й лінійний розбір мотивів міського пейзажу, намагаючись вибирати найвиразніші колористичні стани.

Завдання 4. Малювання архітектурних форм. Графіка/живопис.

Завдання 5. Етюд міського пейзажу. Графіка.

6. ЗАНЯТТЯ І ЕКСКУРСІЇ ПІД ЧАС ПРАКТИКИ

Впродовж практики передбачено відвідування експозицій Запорізького художнього музею, Художнього салону та інших галерей і арт-майданчиків.

Екскурсії можуть бути випереджувальними і проводитися напередодні опанування певної теми; тематичними – для поліпшення розуміння студентами певної теми; комплексними, що охоплюють широке коло питань основ і проводяться з метою узагальнення знань та вмінь.

До початку проведення кожної екскурсії слід добре вивчити об'єкт, ознайомитися зі спеціальною літературою за темою екскурсії, визначити послідовність огляду екскурсійного об'єкту. Передбачається виконання студентами дидактичних завдань (спільні, групові або індивідуальні), використання екскурсійного матеріалу для подальшої роботи тощо. Проведення екскурсій може здійснюватися як професійним екскурсоводом, так і викладачем кафедри, керівником практики.

Також під час проходження навчальної практики можуть бути проведені творчі майстер-класи, тренінги, бесіди, лекції, семінари тощо із залученням до аудиторних занять роботодавців, експертів галузі.

Заняття і екскурсії під час практики вносяться до щоденнику практики, їх результати відображаються у звіті.

7. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Способи роботи на пленері, як правило, рисунок і живопис. Рисунок містить у собі: тривалий малюнок, замальовку й начерк. Живопис – довготривалий етюд, короткостроковий етюд, кистьовий начерк.

Довготривалий малюнок має на меті найбільш повний аналіз зображуваного мотиву. Роботу над довготривалим малюнком можна представити поетапно:

1. Композиція зображення, визначення основних пропорційних співвідношень.
2. Виявлення конструктивних особливостей зображуваного, пластики, перспективна побудова.
3. Передача основних тональних відносин.
4. Пророблення об'ємної форми за допомогою світлотіні. Робота над деталями зображення.
5. Заключна частина. Узагальнення малюнка.

Довготривалий малюнок виконується на пленері приблизно 3-6 годин, залежно від формату роботи.

Замальовка являє собою короткостроковий малюнок із завданнями виділити й передати головне й найбільш характерне в мотиві. Час виконання замальовки від 20 хвилин до 2 годин.

Довготривалий мальовничий етюд, також як і тривалий малюнок, має на меті зобразити мотив з рішенням всіх поставлених завдань по передачі стану природи, простору й найбільш важливих деталей. Робота ведеться послідовно:

1. Компонування зображення, визначення основних пропорційних співвідношень. Підготовчий малюнок для живопису.

2. Прокладка загальних колірних і тональних відносин.
3. Визначення планів, виявлення форми й обсягу зображення.
4. Робота над деталями в контексті загальних рішень.
5. Закінчення роботи, узагальнення.

Час написання етюдів від 3 до 6 годин.

Для передачі певного стану природи робляться *короткострокові етюди*. У короткостроковому етюді вирішуються завдання основних тональних і колірних відносин, визначення колориту. Деталізація не передбачається. Треба уважно ставитися до вибору формату зображення – занадто великий може виявитися непродуктивним для рішення завдань по передачі мінливого стану природи. Час виконання загальної майже закінченої роботи від 15 хвилин до однієї години.

Кистьові начерки виконують приблизно таку ж мету й завдання, що й начерки графічним матеріалом. Різниця в тому, що художник замість тону вводить кольорову пляму і як інструмент використовує легку й пластичну кисть. Час виконання начерку від 5 до 20 хвилин.

Загальні положення та порядок роботи при виконанні живописних робіт на пленері відповідно до завдань практики:

- уважний вибір об'єкту багатопланового пейзажу, мотиву його зображення;
- аналіз планів пейзажу та об'єкту зображення, вибір точки зору, визначення композиційного задуму, виконання попередніх ескізних начерків;
- побудова композиції, пошук головних композиційних рухів та напрямків;
- визначення кольорового рішення, тонових та колірних співвідношень;
- робота над художньою виразністю зображуваного мотиву, перевірка та уточнення композиційної основи;
- деталізація, уточнення кольорів, світлотіні. Робота над узагальненням колористичного та тонального рішення.

Особливості роботи у різних умовах світло-повітряного середовища.

Особливості сонячного освітлення. В умовах яскравого сонячного освітлення в природі виникає значний контраст за насиченістю між освітленими і тінювими частинами пейзажу. Всі освітлені поверхні об'єктів, будь-то дахи будинків, зелена трава, доріжка що тікає в глибину, група дерев, тощо, втрачають свою насиченість; колір мов би вигорає й стає зближеним за світлотою й насиченістю, поєднується теплим кольором освітлення. При сильному освітленні очі людини погано розрізняють колірні відтінки й насиченість предметів. Використовуючи цю особливість бачення, можливо передавати освітлені частини об'єктів розбіленими й зближеними між собою. Багатство відтінків зеленого кольору наше око розрізняє значно гірше, ніж інші кольори спектру. В роботах студентів зустрічаються помилки в передачі зеленого кольору, які «фарбують» рослини: дерева, траву умовним кольором «трав'яна зелень» без взаємозв'язку зі світловим і повітряним середовищем.

Тінюві частини об'єктів пейзажу, на відміну від розбілених освітлених, сприймаються насиченими, пофарбованими рефlekсами від предметів, що близько розташовані і поєднуються холодними рефlekсами неба. Ця

особливість колірнього стану пов'язана з тим, що в ясний сонячний полудень відбивна здатність предметів дуже велика й у природі все пронизано рефlekсами, добре сприйнятими в тінювих частинах за світлотою й кольором.

Часто студенти допускають грубу помилку: при передачі сонячного освітлення в композиції використовують тільки світлотний контраст, розбілюючи освітлені частини предметів в етюді, і майже чорними пишуть тіні. Якщо використовувати тільки світлотний контраст, враження радісного сонячного дня не виходить. У природі при сильному освітленні загальна гама фарб висвітлюється, спостерігається прозорість і барвистість тіней.

Особливості роботи над пейзажем в умовах хмарного й похмурого неба. На відміну від сонячного стану при чистому безхмарному небі, коли в силу сильного висвітлення, контрасти між тінювими й світловими частинами не настільки значні за світлотою, в умовах хмарного неба вони збільшуються за рахунок зниження сили рефлексів неба. Це обумовлено тим, що навислі хмари пропускають мало світла, та самі освітлені рефlekсами наземних предметів.

Якщо на небі є окремі й досить тонкі хмари, то промені сонця, що розсіюються ними, змішуючись із відбитими променями неба, підсилюють освітлення тінювих частин предметів, які офарблюються світло-блакитними рефlekсами. У цьому випадку контраст між світлом і тінню зменшується.

Особливості ранкового й вечірнього освітлення. Практична робота на пленері націлена на те, щоб студенти навчилися застосовувати уміння передачі ранкового, вечірнього і сутінкового стану у творчій роботі над пейзажем. У цих умовах забарвлення неба, хмар і наземних предметів міняється дуже швидко. Швидке фіксування стану природи в ранкові й вечірні години вимагає гострої спостережливості й натренованого сприйняття, уміння узагальнювати натуру й передавати її в живописі.

Джерело основного світла визначає колір і світлоту предметного світу.

Спектральний склад випромінювання в різний час доби: ранкове, денне й вечірне освітлення, перебувають у прямій залежності від висоти сонця над обрієм, запиленості й вологості повітря. При заході сонця міське повітря щільною, насиченою вологою й пилом. У силу цього до землі доходить, не розсіюючись, лише довгохвильова червона-оранжево-червона частина спектру, і всі наземні предмети офарблюються в її колір. Колір призахідного сонця залежить від характеру водяних пар у повітрі. Чим менший розмір часток, тим більше розсіюється жовто-жовтогаряча частина спектра, тим червоніше колір сонячних променів.

Аналізуючи ранковий стан природи, необхідно вказати, що різниця між ранковим і вечірнім освітленням незначна. Це невелике розходження пояснюється з фізичної точки зору тим, що повітря ранком менш запилене й, отже, промені сонця доходять до землі в більше широкому спектральному діапазоні. У ранкові години предмети забарвлюються в золотаво-рожеві відтінки. Потрібно відзначити, що загальний тон вечірнього стану при призахідному сонці значно щільніше, ніж зранку.

Варто особливо підкреслити, що сприйняття впливу джерел світла пов'язане з адаптацією зору й що успіх у роботі над композицією буде залежати від

збереження й утримання в пам'яті першого враження від емоційного напруження кольору в обраному мотиві.

Перед початком роботи над мотивами що включають, наприклад, білий дім у вечірнім освітленні корисно проаналізувати передачу білого кольору об'єктів пейзажу у творах живопису. У навчальній роботі з натури позитивний результат для визначення загального тону дає використання камертона світлоти.

Аналізуючи світлове середовище, варто вказати, що деталі пейзажу, освітлені прямими променями призахідного сонця, поєднуються його кольором. Кольору предметів, червоні, жовтогарячі, жовті, у променях призахідного сонця світлішають, тоді як зелені, блакитні, сині і фіолетові – темнішають; жовто-зелені не змінюються; червоні стають більше насиченими; жовтогарячі червоніють; сині втрачають насиченість, зрушуючись убік пурпурового темного; темно-сині здаються чорними; фіолетові червоніють, стають пурпурними.

Всі освітлені частини об'єктів пейзажу у вечірнім сонячному освітленні сприймаються так само цілісно, як і вдень, з погляду світлотних градацій, а колірні відтінки підпорядковуються кольору джерела світла; зникає розбіленість кольору, характерна для денного стану, з'являється насиченість жовтих, жовтогарячих, червоних.

У силу порівняно слабкого вечірнього висвітлення, тіньові частини досить контрастні відносно освітленого й пофарбовані холодним кольором неба. Рефлекси наземних предметів майже відсутні, а якщо і є, то виражені дуже слабо. При жовтогарячому світлі сонця виникає контраст на тіньових частинах предметів – блакитний, при жовтому – синій.

Мотиви пейзажів при вечірнім висвітленні вибираються з таким розрахунком, щоб входні в них елементи в кінцевому результаті склали цільну картину змін різних предметних кольорів під впливом призахідного сонця. У кожному конкретному мотиві акцентується увага на тому або іншому кольорі натури і його зміні.

Закономірності ранкового стану аналогічні вечірньому, тільки, як ми вказували вище, пейзаж має більше світлий загальний тон, розгалуженіший спектр сонячного випромінювання, а виходить, більше барвіста й різноманітна світлове середовище.

Пейзаж в умовах сутінкового освітлення. У міру ослаблення освітлення відтінки кольорів у сутінках поступово перестають різнитися. Першими втрачають свій колірний відтінок червоні, потім жовтогарячі, жовті, жовто-зелені кольори; довше всього сприймаються сині й білі предмети, причому білі мають майже синій відтінок і тон. Під час світанку відбувається зворотне явище: спочатку можна розрізнити сині, блакитні, зеленуваті й т.д., в останню чергу червоні кольори.

Тому, передаючи в композиції сутінковий стан обраного мотиву, необхідно врахувати загальне освітлення: незалежно якого кольору той або інший предмет, всі вони підпорядковані синьому. Червоний колір зрушується убік пурпурового, жовтогарячий – червоного, жовтий – зеленого, а блакитні, сині й фіолетові стають більше насиченими й світлішають. Ми сприймаємо ті ж

кольори, що й раніше, але з відтінком синього. Синіх кольорів стало начебто більше інші набули синюватий відтінок.

Відтворення в етюді пейзажу світлового середовища сутінкового освітлення сприяє вихованню цілісного бачення в передачі природи. У сутінках наземні предмети сприймаються темними силуетами відносно неба. Відсутній рефлексний взаємозв'язок між предметами, всі фарби натури поєднуються сутінковим освітленням і блакитнуватими рефlekсами неба.

Володіння способами передачі кольору, обумовленого конкретним світлоповітряним середовищем, є необхідною умовою професійної майстерності художника, дизайнера.

8. ФОРМИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

На всіх етапах проходження **навчальної пленерної практики** здобувачі вищої освіти отримують індивідуальні консультації у своїх викладачів-керівників (методистів). Обов'язковим для здобувача вищої освіти є ведення **щоденника практики** встановленого зразка, в якому ним послідовно висвітлюються всі етапи роботи і форми контролю, і який додається до звіту з практики. Упродовж навчальної практики з боку методистів і керівників забезпечується безперервний контроль її ефективності. По закінченню практики студенти надають на кафедру **звітну документацію**. На підставі поданих документів і характеристик методист (керівник) проводить залік із диференційованою оцінкою. Оцінка за практику виставляється за підсумком результатів проведення відповідної завданням практики роботи (рівень теоретичного обґрунтування і якість творчих робіт). Оцінка виставляється керівником практики (методистом) з урахуванням результатів роботи за звітом, характеристики з місця проходження практики, якості продемонстрованих студентом вмінь і навичок, а також рівня його професійної компетенції, виявленого у процесі проходження практики.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FХ	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

Підсумкова оцінка визначається наступним чином:

Вид контролю	Максимальна кількість балів
Ведення щоденника практики. Характеристика-відгук керівника практики від організації	20
Представлення виконаних індивідуальних завдань у вигляді Альбому робіт (формат А3)	60
Захист звіту по практиці на підсумковій конференції у вигляді доповіді та мультимедійної презентації	20
РАЗОМ	100

Критерії оцінювання окремих видів контролю

Ведення щоденника практики	
17–20 балів (відмінно)	Щоденник практики встановленого зразка подано у встановлений термін і містить всі структурні елементи. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, наявна характеристика, завірені печаткою підписи керівника від бази практики та університету. Характеристика-відгук керівника від підприємства «відмінно».
13–16 балів (добре)	Щоденник практики встановленого зразка подано у встановлений термін і містить всі структурні елементи. Зафіксовано основний зміст роботи під час проходження практики, наявна характеристика, завірені печаткою підписи керівника від бази практики та університету. Характеристика-відгук керівника від підприємства «добре».
7–12 балів (задовільно)	Щоденник практики подано пізніше встановленого терміну, окремі структурні елементи відсутні. У щоденнику студента-практиканта частково зафіксовано зміст роботи, наявна стисла характеристика, завірені печаткою підписи керівника від бази практики та університету. Характеристика-відгук керівника від підприємства «задовільно».
0–7 балів (не задовільно)	Щоденник практики подано пізніше встановленого терміну (або відсутній), більшість структурних елементів відсутня. У щоденнику студента-практиканта не зафіксовано зміст роботи, характеристика не завірена печаткою бази практики. Характеристика-відгук керівника від підприємства «незадовільно».
Представлення виконаних індивідуальних завдань у вигляді Альбому робіт (формат А3)	
51–60 балів (відмінно)	Розроблено не менше 8 творчих робіт (ескізів, малюнків, замальовок, начерків, етюдів). Високий рівень технічного виконання індивідуальних завдань, вдало підібране колірне вирішення, композиційне оформлення. Якісно оформлено альбом робіт.
41–50 балів (добре)	Розроблено не менше 6 творчих робіт (ескізів, малюнків, замальовок, начерків, етюдів). Достатньо високий рівень технічного виконання індивідуальних завдань, в цілому вдало підібране колірне вирішення, композиційне оформлення, хоча присутні певні помилки та недоліки.
31–40 балів	Розроблено не менше 4 творчих робіт (ескізів, малюнків,

(задовільно)	замальовок, начерків, етюдів). Достатній рівень технічного виконання індивідуальних завдань, є суттєві недоліки у підборі колірною вирішення, композиційного оформлення елементів дизайну.
0–30 балів (не задовільно)	Розроблено менше 4 творчих робіт (ескізів, малюнків, замальовок, начерків, етюдів). Низький рівень технічного виконання індивідуальних завдань і володіння техніками рисунку і живопису в цілому, є суттєві недоліки у підборі колірною вирішення, композиційного оформлення елементів дизайну, вибору матеріалів тощо.
Захист звіту по практиці на підсумковій конференції у вигляді доповіді та мультимедійної презентації	
17–20 балів (відмінно)	Студент вдало застосовує і творчо використовує теоретичні та методичні знання, пов'язані з особливостями і засобами професійної діяльності дизайнера. Виявлено вміння застосовувати інноваційні технології, продемонстровано активність та ініціативність під час проходження практики, вміння працювати в команді, забезпечувати виконання завдання на високому професійному рівні. Звіт подано у встановлений термін і містить всі структурні елементи. Презентація містить фотозвіт з пленерів. Доповідь добре структурована, логічно викладена, містить висновки та елементи самоаналізу.
13–16 балів (добре)	Студент застосовує і використовує теоретичні та методичні знання, пов'язані з особливостями і засобами професійної діяльності дизайнера. Виявлено вміння забезпечувати виконання завдання на достатньому професійному рівні. Звіт подано у встановлений термін і містить всі структурні елементи. Презентація містить фотозвіт з пленерів. Доповідь структурована і містить висновки.
7–12 балів (задовільно)	Студент переважно застосовує і використовує теоретичні та методичні знання, пов'язані з особливостями і засобами професійної діяльності дизайнера. Звіт містить переважну більшість структурних елементів. У презентації відсутній фотозвіт з пленерів. Доповідь фрагментарна.
0–7 балів (не задовільно)	Виявлено несформованість вміння студента здійснювати відповідні види професійної діяльності дизайнера й аналіз виконаних під час практики робіт. Мультимедійна презентація низького рівня або відсутня. Доповідь фрагментарна і поверхова.

9. ВИМОГИ ДО ЗВІТУ

Звіт з навчальної пленерної практики оформлюється у вигляді Альбому робіт (зшиті та пронумеровані листи формату А3 з вклеєними творчими роботами студента, форма титульного листа наведено у додатку А).

Звіт студента про результати проходження практики має бути поданий методисту (керівнику) не пізніше ніж через три робочих дні після її закінчення.

Захист звіту по практиці відбувається на підсумковій конференції у вигляді доповіді та мультимедійної презентації. Доповідь містить теоретичне обґрунтування виконаних творчих робіт, висновки проходження практики, що супроводжуються змістовними слайдами презентації, фото/відеозвітом з пленерів. Всі виконані роботи повинні бути відскановані (за потреби відредаговані у графічному редакторі) і розміщені на слайдах презентації.

Дотримання принципів академічної доброчесності регулюється Кодексом академічної доброчесності Запорізького національного університету https://www.znu.edu.ua/docs/kodeks_akadem_chnoyi_dobrochesnost_.pdf.

Формами проявів академічної недоброчесності, зокрема, є:

- академічний плагіат;
- обман, підробка – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої, наукової, творчої діяльності;
- приписування результатів колективної діяльності одній або окремим особам;
- фабрикація – вигадкування даних чи фактів;
- фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних;
- надання недостовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

10. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

За результатами практики проводиться диференційний залік.

По завершенні практики і отримання відзиву від керівників, щоденник практики і звіт подаються студентом на кафедру.

Студент, що не виконав програму практики і отримав незадовільний відгук на базі практики або незадовільну оцінку, направляється на практику вдруге за дозволом завідувача кафедри у вільній від навчання час.

У разі незгоди з оцінкою студент має право протягом двох робочих днів подати письмову апеляцію завідувачу кафедри акторської майстерності та дизайну або декану факультету соціальної педагогіки та психології, вказавши причини незгоди з оцінкою. Розгляд апеляції відбувається не пізніше наступного робочого дня після її подання.

Результати проходження здобувачами освіти навчальної пленерної практики обговорюються на підсумковій конференції, засіданнях кафедри акторської майстерності та дизайну, науково-методичної ради факультету соціальної педагогіки та психології.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Джонсон К. набросок и рисунок. Минск : Попурри, 2011. 117 с.
2. Ли Н.Г. Рисунок. Основы учебного академического рисунка. Москва : Эксмо, 2012. 480 с.
3. Гуцуляк В.М. Ландшафтознавство: теорія, практика. Чернівці : Книги – ХХІ, 2008. 168 с.
4. Дида І.А. Екологічні основи традиційної української архітектури. Львів : Львівська політехніка, 2009. 332 с.

Додаткова:

1. Бьорд М. 100 ідей, що змінили мистецтво. Київ : ArtHuss, 2019. 216 с.
2. Антонович Є. А., Шпільчак В. А. Малюнок і живопис. Методичні рекомендації. Київ, 1990. 105 с.
3. Волков Н. Н. Композиція в живописи. Москва : Искусство, 1977. 262 с.
4. Волков Н. Н. Цвет в живописи. Москва : Искусство, 1984. 320 с.
5. Туманов І. М. Рисунок, живопис, скульптура: теоретико-методологічні основи комплексного навчання: навчальний посібник. Львів : Аверс, 2010. 496 с.
6. Білецький П. Скарби не тлінні. Українське мистецтво у світовому художньому процесі. Київ : Мистецтво, 1974. 190 с.
7. Тімохін В. О., Шебек Н. М., Малік Т. В. Основи дизайну архітектурного середовища. Київ : КНУБА, 2010. 400 с.
8. Тімохін В. О. Архітектура міського розвитку: 7 книг з теорії містобудування. Київ : КНУБА, 2008. 629 с.
9. Черкес Б. С., Лінда С. М. Архітектура сучасності: остання третина ХХ – початок ХХІ ст: навчальний посібник. Львів : Львівська політехніка, 2010. 384 с.
10. Glancey J. Architecture. World's greatest buildings. History and styles. Architects. New York : DK Publishing, 2006. 512 p. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi61/0044767.pdf>
11. Scheinberger F. Urban Watercolor sketching : a guide to drawing, painting, and storytelling in color. Berkeley : WATSON-GURTILL Publications, 2014. 290 p. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi61/0044766.pdf>

ДОДАТОК
до робочої програми навчальної пленерної практики
для студентів ступеню вищої освіти: бакалаврського
галузі знань 02 культура і мистецтво
спеціальності 022 дизайн
освітньої програми графічний дизайн
в умовах дистанційної форми роботи

1. ВСТУП

У період карантину, для забезпечення безперервності освітнього процесу здобувачі вищої освіти можуть проходити практику в дистанційному режимі відповідно до рекомендації МОНУ від 26.03.2020 року №1/9-177 та Положення про організацію освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання в Запорізькому національному університеті від 30.09.2020 року.

Базами навчальної пленерної практики в умовах обмежень та переходу проведення практики в дистанційну форму виступають ландшафтно-паркові та громадські об'єкти міста Запоріжжя і області (за узгодженням з керівником практики та завідувачем кафедри можливе проходження навчальної практики у інших регіонах України).

Інструктивно-методичні матеріали щодо організації навчальної пленерної практики в умовах обмежень та переходу проведення практики в дистанційну форму розміщені у системі електронного забезпечення навчання (СЕЗН ЗНУ) на електронній платформі **Moodle**. Для відеозв'язку та онлайн-зустрічей і консультацій використовуються мультимедійні сервіси (**Zoom, Skype, CISCO Webex, BigBlueButton, Hangouts, Facebook, Telegram, Viber** та ін.).

2 ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИКИ

Навчальна пленерна практика проводиться протягом двох тижнів четвертого навчального семестру.

Для проходження практики студентів розподіляють по підгрупам до керівників практикою від кафедри. Кожен керівник в системі Moodle ЗНУ розміщує методичні рекомендації з проходження практики, час консультацій та іншу інформацію, необхідну студентам. Студенти мають виконувати всі завдання, передбачені програмою практики.

Перед початком практики проводиться настановча конференція, використовуючи дистанційні платформи, наприклад, ZOOM або на базі навчальних, мультимедійних лабораторій Запорізького національного університету. Під час конференції студентів ознайомлюють зі змістом, завданнями та організацією практики, веденням документації, критеріями оцінювання практики, правилами заповнення щоденнику з практики, викладачі та студенти узгоджують обраний сервіс відеозв'язку та ін.

Програмою практики передбачено:

1. Виконання короткочасних етюдів нескладних мотивів та об'єктів пейзажу.
2. Виконання довготривалих етюдів складних мотивів та об'єктів пейзажу.
3. Виконання замальовок архітектурних форм та етюдів міського пейзажу.

Матеріали і методичні рекомендації надаються студентам/кам в електронному варіанті через систему Moodle. Пленерні роботи на свіжому повітрі можуть виконуватись у невеликих групах (згідно рекомендацій МОЗ, враховуючи поточний стан епідеміологічної ситуації в країні) або індивідуально студентами з онлайн-супроводом викладача.

Керівник/ця практики від університету зобов'язаний/а:

1. Організувати проведення настановчої конференції за допомогою обраного сервісу відеозв'язку.
2. Забезпечити здобувачів освіти необхідними інструктивно-методичними матеріалами для проходження практики, розмістивши їх на електронній платформі Moodle.
3. Не менше двох разів на тиждень за встановленим графіком проводити консультації зі студентами/ками за допомогою обраного сервісу відеозв'язку.
4. Організувати проведення підсумкової конференції та захистів звітів за допомогою обраного сервісу відеозв'язку.

У ході дистанційної форми проходження практики студент/ка повинен/повинна:

1. Бути присутніми на настановчій і підсумковій конференціях, які проводяться за допомогою обраного сервісу відеозв'язку.
2. Виходити на зв'язок з керівником/цею практики під час щотижневих консультацій, які проводяться за допомогою обраного сервісу відеозв'язку.
3. Здійснювати фото- та/або відеофіксацію етапів виконання індивідуальних робіт.
4. Надсилати виконані завдання з практики в електронну систему Moodle в установленій керівником/цею час.
5. Своєчасно надати керівнику/ці практики звітну документацію та захистити звіт з практики.

В умовах дистанційної форми роботи комунікація з представником бази практики відбувається з урахуванням режиму роботи бази практики через онлайн-платформи, чати, месенджери, сервіси відеозв'язку (графік онлайн-зустрічей і посилання на канали зв'язку публікуються у Moodle).

Для трансляції ходу виконання графічних робіт в умовах дистанційної форми роботи викладач може використовувати спеціальне мультимедійне

обладнання: документ-камеру, фото/відеотехніку, веб-камеру, монітор з трансляцією екрану, мультимедійний проєктор тощо.

Для фотофіксації робіт, що виконуються студентами у спеціалізованому програмному забезпеченні рекомендується використовувати screenshot екрану, для відеофіксації – запис екрану (мультимедійні сервіси типу Apowersoft Online Screen Recorder та ін.).